

Undervisningsopplegg knyttet til foredraget *Makt og tro i Norge fra kristningen til reformasjonen*

Hvordan fremstilles forholdet mellom makt og religion i bilder fra ulike perioder? I dette undervisningsopplegget skal elevene analysere bilder fra ulike tidsepoker og presentere analysen for klassen. Opplegget er tilpasset en dobbelttime (2 x 45 minutter), men kan også deles opp eller kuttes ned for å få plass på kortere tid.

DETTE LÆRER ELEVENE

Kompetansemål, Historie VG2

- reflektere over hvordan fortiden former oss som mennesker
- utforske fortiden ved å stille spørsmål og innhente, tolke og bruke ulikt historisk materiale for å finne svar
- beskrive religionens betydning for samfunns- og maktforhold fra middelalderen til og med vår tid og vurdere dens rolle i menneskers selvoppfatning og syn på andre
- vurdere endringer i fordeling og legitimering av makt fra middelalderen til og med tidlig nytid

Kompetansemål, Religion og etikk VG3

- utforske og drøfte hvordan religion inngår i historiske endringsprosesser globalt og nasjonalt
- gjøre rede for og drøfte aktuelle eksempler på samspillet mellom religion, livssyn og politikk

- gjøre rede for og analysere religion og livssyn i et majoritets-, minoritets- og urfolksperspektiv med vekt på Sápmi/Sábmme/Saepmie og Norge

Læringsmål

- Elevene skal reflektere over hvordan religion har blitt brukt historisk til å legitimere makt.
- Elevene skal reflektere over hvordan makt og religiøs legitimering av makt kommer til uttrykk visuelt, både historisk og i dag.
- Etter å ha reflektert over uttrykk for religiøs legitimering av makt historisk, skal elevene finne nye og selvstendige eksempler på bilder som fungerer på denne måten i dag.

UNDERVISNINGSSOPPLEGGET

Materiell

- Filmen *Makt og tro i Norge fra kristning til reformasjonen* fra Nasjonalbiblioteket
- Fire bilder fra forskjellige historiske perioder som på ulike måter sier noe om religionens rolle i legitimering av makt
  - o Tegning av kong Knut den mektige og dronning Emma, i en bok laget i Winchester i England i 1031 (vedlegg 1)
    - Tilhørende artikkel: [Landet blir kristnet – Norgeshistorie](#)

- Maleri fra 1666 av Wolfgang Heimbach som viser hylling av Frederik III som enevoldskonge i København, 18. oktober 1660 (vedlegg 2)
  - Tilhørende artikkel: [Innføringen av eneveldet – Norgeshistorie](#)
- Adolph Tidemands maleri «Haugianerne» (1852) som forestiller den folkelige, religiøse haugianerbevegelsen i Norge på slutten av 17- og begynnelsen av 1800-tallet (vedlegg 3)
  - Tilhørende artikkel: [Lekmannsrørsla – Norgeshistorie](#)
- Fotografi tatt av Sophus Tromholt i 1882/3 foran en kirke i Kautokeino etter endt gudstjeneste (vedlegg 4)
  - Tilhørende artikkel: [Fornorskingspolitikken overfor samer og kvenar – Norgeshistorie](#)

Opplegg

1. FILM (35 minutter)

Vis filmen *Makt og tro i Norge fra kristning til reformasjonen* i fellesskap.

2. BILDEOPPGAVE

Del elevene i grupper og del ut ett av de 4 vedlagte bildene til hver gruppe sammen med tilhørende artikkel (vedlegg 1, 2, 3 og 4). Det gjør ingen ting om flere grupper har samme bilde. I gruppene skal elevene svare på følgende spørsmål knyttet til bildet fra sin historiske periode:

- Når er bildet fra? Hvilken historisk epoke er bildet fra og hva kjennetegner denne historiske epoken? Les medfølgende artikkel for å finne ut mer.

- Hva ser du på bildet? Pek på og beskriv så mange elementer i bildet som mulig. Tenk på hva du ser og på hvor de ulike elementene står i forhold til hverandre. Hvordan er lys og farge brukt? Hva er stort og hva er lite? Hva er *ikke* med på bildet?
- Basert på det du har sett og beskrevet på bildet, hva tror du dette bildet prøver å si om hvem som har makt i samfunnet? Hvem har de makt over og hvor kommer makten fra? Hvilken rolle spiller religionen?

3. OPPSUMMERING I FELLESSKAP

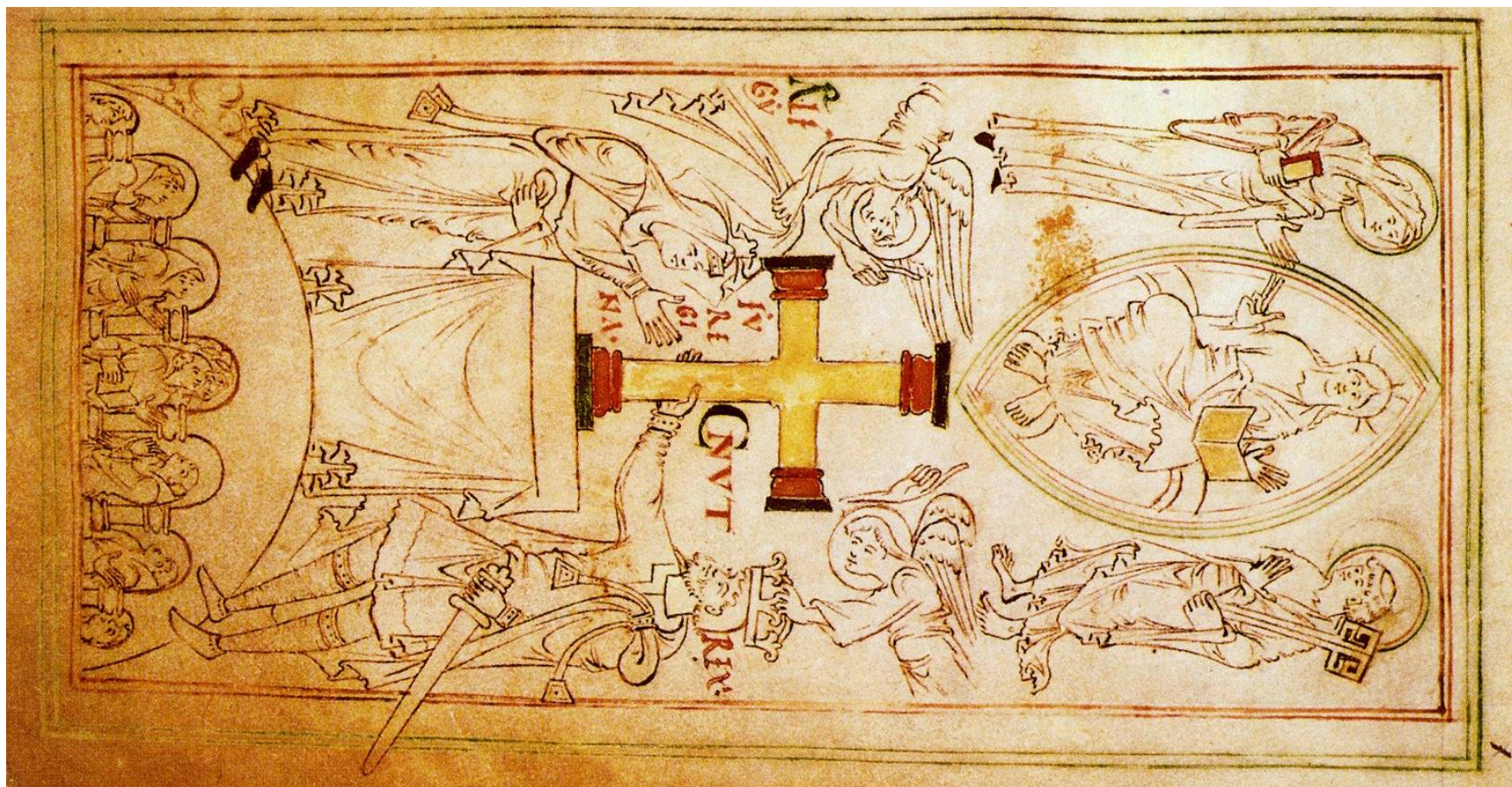
Be hver gruppe om å legge frem og beskrive sine bilder for resten av klassen. Be de andre gruppene om å følge spesielt med på hvordan de andre gruppene sine bilder skiller seg fra det de selv hadde. Etter alle gruppene har lagt frem sitt bilde, åpnes det for felles diskusjon i klasserommet om:

- Hva var forskjellen mellom de fire bildene?
- Hva kan de ulike bildene fortelle oss om samfunnet i tidsperioden bildet er fra?
- Hva sier bildene om hvem som hadde makt i samfunnet? Og hva kan dere tenke er årsaken til dette?

4. INTERNETTOPPGAVE

Etter diskusjonen kan du stille elevene spørsmål om hvordan de tror et slikt bilde ville sett ut i vår tid? Gi elevene mulighet til å komme med noen forslag, før du ber dem fine frem til ett bilde de mener kunne fortalt noe om hvem som har makt i dagens samfunn. Hvordan ønsker de med makt å bli sett? Hvilken rolle spiller religion og tro i vår egen tid? Gi de noen minutter til å lete på nett og diskutere i grupper.

Vedlegg 1. Tegning av kong Knut den mektige og dronning Emma, i en bok laget i Winchester i England i 1031

Vedlegg 2. Maleri fra 1666 av Wolfgang Heimbach som viser hylling av Frederik III som enevoldskonge i København, 18. oktober 1660

Vedlegg 3. Adolph Tidemands maleri «Haugianerne» (1852) som forestiller den folkelige, religiøse haugianerbevegelsen i Norge på slutten av 17- og begynnelsen av 1800-tallet

Vedlegg 4. Fotografi tatt av Sophus Tromholt i 1882/3 foran en kirke i Kautokeino etter endt gudstjeneste

